

**College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel**

DATUM	24 september 2019	NUMMER PS	PS2019MM03
DOMEIN	Mobiliteit	COMMISSIE	M&M
STELLER	Hassan Jamaladdin	DOORKIESNUMMER	0630366769
DOCUMENTNUMMER	81F8FD6E	PORTEFEUILLEHOUDER	Schaddelee

Titel : Vervanging oeverconstructies Merwedekanaal

Inhoudsopgave

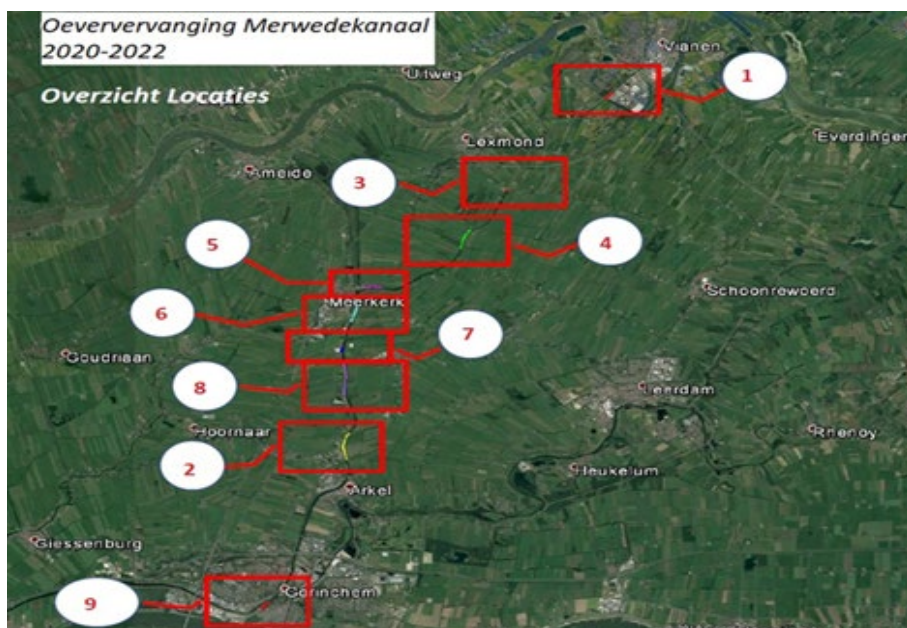
Besluit	pag. 4
Toelichting	pag. 5
Bijlage(n):	geen

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Het 'Merwedekanaal ten zuiden van de Lek' (hierna: Merwedekanaal) verbindt de Boven Merwede ten zuiden van Gorinchem met de Lek ten noorden van Vianen. De Rijksoverheid is juridisch eigenaar van het kanaal en heeft in 1998 het beheer en onderhoud overgedragen aan provincie Zuid-Holland. Als gevolg van de herindelingen van achtereenvolgens de gemeente Vianen (in 2002) en de gemeente Vijfheerenlanden (per 1 januari 2019) en de bijbehorende provinciale grenscorrecties ligt ongeveer 2/3 deel van het Merwedekanaal in de provincie Utrecht. Daarbij is ook dat deel van het kanaal in beheer en onderhoud van ons gekomen. Met provincie Zuid-Holland is afgesproken dat zij tijdelijk ook het deel van het kanaal van provincie Utrecht beheren en onderhouden op basis van een overeenkomst tussen beide provincies. Om een definitieve keuze te kunnen maken voor de beheersituatie wordt in het vierde kwartaal van dit jaar een onderzoek uitgevoerd.

Uit een inspectie van het kanaal is gebleken dat tussen 2020 en 2022 over een lengte van 4.496 meter oeverconstructie moet worden vervangen. Het gaat daarbij om negen locaties. Van de te vervangen oevers ligt 1.429 meter binnen het grondgebied van provincie Zuid-Holland en 3.067 meter binnen het grondgebied van provincie Utrecht. Provincie Zuid-Holland heeft deze investering voorbereid. Beide provincies willen de werkzaamheden aanbesteden in een gezamenlijk proces.

Voorgeschiedenis

Provincie Zuid-Holland heeft in 2011 en 2015 inspecties laten uitvoeren naar de kwaliteit van de oeverconstructies. Op grond van deze inspecties is bepaald dat vervanging van delen hiervan noodzakelijk is. Dit is vervolgens uitgewerkt in een maatregelenpakket. Een deel van de oevers is in eigendom van particulieren. Met de eigenaren van de betreffende percelen zijn overeenkomsten gesloten om de vervanging op hun grond te mogen uitvoeren.

Essentie/ samenvatting

Over een lengte van ongeveer 3 kilometer moet de oeverconstructie worden vervangen in het Merwedekanaal. Hierdoor blijven de oevers veilig voor de vaarweggebruikers en de omwonenden. Het werk zal in de periode van 2020 tot 2022 plaatsvinden.

Meetbaar/ beoogd beleidseffect

Het beheer en onderhoud van vaarwegen is een belangrijke provinciale taak. Door het beheer en onderhoud van de binnen provincie Utrecht gelegen vaarwegen (een onderdeel hiervan is het beheer en onderhoud van oevers) blijven de oevers veilig voor de vaarweggebruikers en de omwonenden. Daarnaast wordt voorkomen dat wateroverlast optreedt bij omwonenden en grond van de oever in het water spoelt. Hierdoor blijft ook de vaarweg toegankelijk voor de scheepvaart. De toegepaste constructie heeft een technische levensduur van 100 jaar.

Wettelijke grondslag

De wettelijke grondslag wordt gevormd door de Waterwet. Per 1 januari 1998 heeft het Rijk een overeenkomst gesloten met Provincie Zuid-Holland om het beheer en onderhoud van het Merwedekanaal aan die provincie over te dragen. Op grond van de Wet Algemene Regels Herindeling (Wet ARHI) gaan de rechten en plichten van rechtswege over en heeft provincie Utrecht de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van het Merwedekanaal op het Utrechtse grondgebied.

Financiële consequenties

De totale investering op het grondgebied van provincie Utrecht bedraagt € 14.500.000 incl. BTW. Uitgaande van de start van de werkzaamheden in het 4^e kwartaal van 2020 en de afronding in het 4^e kwartaal 2022 zullen de kosten als volgt worden uitgegeven.

2020	2021	2022
€ 1.700.000	€ 6.600.000	€ 6.200.000

Voorgesteld wordt om de investering op te nemen in het Meerjaren Investerings Plan (MIP) onder het programma Bereikbaarheid. De jaarlasten van de investering bedragen op basis van een 30-jarige afschrijving circa € 480.000 en worden opgenomen in de begroting. De financiële afschrijving gaat vanaf het jaar 2023 plaatsvinden op basis van de werkelijk gemaakte kosten conform de in 2007 door Provinciale Staten vastgestelde 'Nota investeren, waarderen en exploiteren'.

Binnen de begroting geldt een plafond van 10 mln. voor de kapitaallasten. In het MIP 2020-2024 is rekening gehouden met de kapitaallasten ad €480000.

Het totaal door de Provincie Utrecht extra te investeren krediet van € 33,8 mln. wordt conform de Nota Investeren, Waarderen en Exploiteren geactiveerd en afgeschreven in een periode van 30 jaar. De extra kapitaallasten bedragen vanaf 2024 totaal € 1,13 mln. per jaar. Deze kredieten worden opgenomen in het Meerjaring Investerings Plan Mobiliteit.

Voor de onderhoudskosten van de oevers en de kunstwerken wordt jaarlijks een vergoeding betaald aan Provincie Zuid-Holland, die het onderhoud voor Provincie Utrecht uitvoert. Voor het grondgebied van Vianen is dit reeds opgenomen in de begroting. Voor het grondgebied van Vijfheerenlanden maakt dit deel uit van het wijzigingsbesluit vanwege de financiële verrekening tussen beide provincies.

Bestuurlijke dilemma's/ politieke gevoeligheid

Laag, het betreft een noodzakelijke vervangingsinvestering.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

Het alternatief is om deze vervangingsinvestering niet of in mindere kwaliteit uit te voeren. Dat zal ten koste gaan van de kwaliteit van de vaarweg en haar oevers. Het gaat hier om oevers die op grond van onvoldoende sterkte vervangen moeten worden (einde van de levensduur) om het risico van bezwijken te voorkomen.

Effecten op duurzaamheid

Bij de vervanging van de oeverconstructies wordt zowel bij de keuze van het nieuwe materiaal als bij het verwijderen van de oude constructies rekening gehouden met duurzaamheidsaspecten.

Gebruik materiaal

- Er wordt gebruik gemaakt van hergebruikt staal. De CO₂-emissie bedraagt ca.900 kg CO₂/ton. Ter vergelijking: De CO₂-emissie van een ton staal die voor 100% uit ijzererts wordt gewonnen bedraagt ca. 2200 kg CO₂/ton.
- Waar mogelijk wordt koud gezet damwandprofiel gebruikt. Koud gezette profielen hebben een 8,9% lagere CO₂-emissie dan de warmgewalste profielen.
- De damwandconstructie wordt gestaffeld aangebracht. Dat betekent dat tussen twee damwandplaten een kortere damwandplaat wordt aangebracht. Hiermee wordt ook ca. 25 % reductie van staalgebruik bereikt.

Hergebruik

- Bij het verwijderen van de bestaande oeverconstructies (houten, betonnen en stalen constructies) wordt uitgegaan van zo veel mogelijk hergebruik van materialen. Dit betekent voor:
 - de betonnen constructies: recycling via een puinbreker waarna het breekpuin opnieuw gebruikt wordt als toeslagmiddel in nieuwe beton of asfalt;
 - de stalen constructies: recycling door smelten in een hoogoven tot nieuw geproduceerd staal. Indien mogelijk wordt het te verwijderen damwandprofiel opnieuw gebruikt.
 - de houten constructies: indien mogelijk worden (delen van) de houten damwandplanken elders hergebruikt. Zo niet, dan wordt het gebruikt als biomassa voor energieopwekking.

In de delen van het Merwedekanaal waar nu oeverconstructies vervangen gaan worden zijn geen natuurvriendelijke oevers aangebracht. Er wordt bekeken of er mogelijkheden zijn om dit alsnog op plaatsen aan te brengen. Op een aantal plaatsen worden fauna-uittreedplaatsen aangebracht.

Natuur

De Natuurvisie Provincie Utrecht 2016 gaat uit van het behouden en ontwikkelen van natuur, het zorgen voor natuur met kwaliteit, het behoud en herstel van de biodiversiteit. Het Merwedekanaal kent een soortenrijke oevervegetatie met bijbehorende fauna (vogels, vissen, amfibieën en insecten). Dat willen we graag behouden. Ook willen we waar mogelijk bevorderen dat dieren, zoals zoogdieren, amfibieën en jonge watervogels het kanaal kunnen oversteken waarbij ze eenvoudig uit het water kunnen komen. Bij de komende vervanging van de oeverconstructies wordt daarom uitgegaan van de meest natuurvriendelijke varianten die zowel voldoen aan het natuurbeleid als aan de technische eisen van de vaarweg. De mate waarin dat kan hangt af van de specifieke locaties. De nadruk ligt op locaties in het buitengebied waar dat voor de natuur effectief is. Daarmee worden de aanwezige natuurkwaliteiten zoveel mogelijk gespaard en wordt de oversteek van het kanaal voor grondgebonden dieren gewaarborgd.

Voorstel

Voorgesteld wordt om:

1. in de periode 2020 tot en met 2022 over een lengte van 3.067 meter oeverconstructie langs het Merwedekanaal te vervangen
2. daarvoor een investeringsbudget van € 14.500.000 beschikbaar te stellen en de investering op te nemen in het Meerjaren Investerings Plan.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Besluit van 30 oktober 2019 tot het vervangen van de oeverconstructies langs het Merwedekanaal

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 30 oktober 2019;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 24-9-2019, afdeling Mobiliteit, nummer 81F8FD6E;

Overwegende dat uit inspecties is gebleken dat het noodzakelijk is om de oeverconstructie langs het Merwedekanaal deels te vervangen om de veiligheid van zowel de oevers als de vaarweg te kunnen garanderen en de vaarweg toegankelijk te houden;

Gelet op de Waterwet en de Wet Algemene Regels Herindeling (Wet ARHI);

Besluiten:

1. in de periode 2020 tot en met 2022 over een lengte van 3.067 meter oeverconstructie langs het Merwedekanaal te vervangen
2. daarvoor een investeringsbudget van € 14.500.000 incl. BTW beschikbaar te stellen en de investering op te nemen in het Meerjaren Investerings Plan.

w.g.
Voorzitter,

Griffier,

1. Wettelijke grondslag

De wettelijke grondslag wordt gevormd door de Waterwet. Per 1 januari 1998 heeft het Rijk een overeenkomst gesloten met Provincie Zuid-Holland om het beheer en onderhoud van het Merwedekanaal aan die provincie over te dragen. Op grond van de Wet Algemene Regels Herindeling (Wet ARHI) gaan de rechten en plichten van rechtswege over en heeft provincie Utrecht de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van het Merwedekanaal op het Utrechtse grondgebied.

2. Beoogd effect

Een veilige vaarweg en oevers voor een langdurige periode.

3. Effecten op duurzaamheid

Er wordt gebruik gemaakt van duurzame materialen en verwijderde materialen van de oude constructies worden waar mogelijk hergebruikt. Bovendien worden de werkzaamheden uitgevoerd met aandacht voor natuurbehoud en kansen voor de verdere ontwikkeling van de biodiversiteit. Op deze wijze ontstaat een duurzame oplossing.

4. Argumenten

Voor deze investering bestaan de volgende argumenten:

Kwaliteit en veiligheid oevers.

De oeverconstructies (damwanden) zijn aan het einde van hun technische en economische levensduur. De oeverconstructies vertonen op verschillende locaties gebreken en dienen vervangen te worden. Tijdige vervanging voorkomt hogere kosten in de toekomst.

Waarborgen doorvaart schepen.

De oeverconstructies voldoen niet meer aan de gestelde eisen wat betreft sterkte. Door tijdige vervanging wordt voorkomen dat de kanaalkanten instorten en de vaarweg dichtslibt. Wanneer de vaargeul dichtslibt zal er op de langere termijn verminderde - of helemaal geen - doorvaart van schepen kunnen plaatsvinden.

5. Kanttekeningen

De investering was nog niet in de begroting opgenomen. Dat heeft 2 oorzaken:

1. Provincie Utrecht heeft extern laten onderzoeken op welke wijze de investeringen en de bijbehorende baten en lasten verantwoord moeten worden. Tot nu toe werden de investeringen aan de vaarweg op het grondgebied van Utrecht bij de provincie Zuid-Holland op de balans geplaatst en werden de jaarlasten van de investeringen aan de gehele vaarweg door middel van een verdeelsleutel in rekening gebracht bij provincie Utrecht. Vanwege het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is dit niet toegestaan en moeten voortaan de investeringen op de balans worden geplaatst van de provincie wiens grondgebied dit betreft.
2. Tot 1 januari 2019 hoorde het deel van de vaarweg dat door de gemeente Vijfheerenlanden loopt nog niet bij de provincie Utrecht.

6. Relatie met overeenkomst tussen beide provincies

In verband met de overdracht van taken van Provincie Zuid-Holland naar provincie Utrecht zijn financiële afspraken gemaakt. Als uitwerking daarvan hebt u op 10-7-2019 de vastgestelde 'Overeenkomst in verband met de financiële afwikkeling van de overgang van de provinciale rechten en verplichtingen bij de herindeling van Vijfheerenlanden' ontvangen. Deze vaststelling is genomen onder voorbehoud van artikel 3, lid 2:

In het kader van de overdracht van het economisch eigendom van het Utrechtse deel van het Merwedekanaal en ter voldoening aan de BBV worden de op de balans van de provincie Zuid-Holland geactiveerde investeringen zo spoedig mogelijk door de provincie Utrecht tegen boekwaarde overgenomen.

Dit voorbehoud is gemaakt omdat er nog geen duidelijkheid is welk bedrag de provincie Utrecht moet vergoeden voor het overnemen van de geactiveerde investeringen tegen boekwaarde in het kader van de overdracht van het economisch eigendom van het Utrechtse deel van het Merwedekanaal. Op dit moment is de accountant van de provincie Utrecht bezig om de boekwaarde te bepalen die moet worden overgedragen. Nadat hierover overeenstemming tussen beide provincies is bereikt wordt aan het voorbehoud voldaan en zal de over te dragen boekwaarde aan u ter besluitvorming worden voorgelegd. Daarbij gaat het om de investeringen tot 1 januari 2019. Intussen moeten de noodzakelijke nieuwe investeringen gedaan worden. Investerings die na 1 januari 2019 worden gedaan moeten meteen op de eigen balans worden opgenomen en afgeschreven. De nu voorliggende investering ter vervanging van de oeverconstructie is de eerste investering die volgens deze nieuwe afspraken wordt uitgevoerd.

7. Financiën

Iedere provincie betaalt de kosten op het eigen grondgebied incl. eventuele mee- en tegenvallers. De totale investering op het grondgebied van Provincie Utrecht bedraagt € 14.500.000 incl. 21% BTW.

Uitgaande van de start van de werkzaamheden in het 4^e kwartaal van 2020 en de afronding in het 4^e kwartaal 2022 zijn de verwachte kosten als volgt.

2020	2021	2022
€ 1.700.000	€ 6.600.000	€ 6.200.000

Voorgesteld wordt om de investering op te nemen in het Meerjaren Investerings Plan (MIP) onder het programma Bereikbaarheid. De jaarlasten van de investering bedragen op basis van een 30-jarige afschrijving circa € 480.000 en worden opgenomen in de begroting. De financiële afschrijving gaat vanaf het jaar 2023 plaatsvinden op basis van de werkelijk gemaakte kosten conform de in 2007 door Provinciale Staten vastgestelde 'Nota investeren, waarderen en exploiteren'.

Binnen de begroting geldt een plafond van 10 mln. voor de kapitaallasten. In het MIP 2020-2024 is rekening gehouden met de kapitaallasten ad €480000.

Het totaal door de Provincie Utrecht extra te investeren krediet van € 33,8 mln. wordt conform de Nota Investeren, Waarderen en Exploiteren geactiveerd en afgeschreven in een periode van 30 jaar. De extra kapitaallasten bedragen vanaf 2024 totaal € 1,13 mln. per jaar. Deze kredieten worden opgenomen in het Meerjaren Investerings Plan Mobiliteit.

Voor de onderhoudskosten van de oevers en de kunstwerken wordt jaarlijks een vergoeding betaald aan Provincie Zuid-Holland, die het onderhoud voor Provincie Utrecht uitvoert. Voor het grondgebied van Vianen is dit reeds opgenomen in de begroting. Voor het grondgebied van Vijfheerenlanden maakt dit deel uit van het wijzigingsbesluit vanwege de financiële verrekening tussen beide provincies.

Toelichting BTW

De BTW-constructie is niet helemaal duidelijk. Dit komt doordat het juridisch eigendom van het kanaal ontbreekt. Wij hebben ons daarom extern laten adviseren. Dat advies luidt dat 'uit jurisprudentie en regelgeving blijkt dat de Provincie Utrecht in beginsel recht op compensatie heeft voor het onderhoud aan het Merwedekanaal en haar oevers, voor zover bij de Provincie Utrecht in beheer. Niet valt uit te sluiten dat de Belastingdienst dit recht betwist'.

Dit betekent dat we hierover in gesprek zullen gaan met de belastingdienst. Als dan blijkt dat de BTW van 21% gecompenseerd kan worden kan het bedrag van de investering verlaagd worden van € 14,5 miljoen naar € 12 miljoen. Intussen kunnen we ook een tweede middel inzetten dat tot dezelfde uitkomst leidt. We kunnen namelijk actie ondernemen om het juridisch eigendom te verkrijgen of een zakelijk recht te treffen voor de oeverconstructies. Dat kan alleen als het Rijk meewerkt. We hebben daarvoor ongeveer een jaar, in het vierde kwartaal van 2020 gaan volgens de planning de werkzaamheden van start.

8. Realisatie

De werkzaamheden worden door de provincies Utrecht en Zuid-Holland gezamenlijk uitbesteed voor de geconstateerde knelpunten in het gehele kanaal. Het vervolgproces ziet er naar verwachting als volgt uit:

- Periode van aanbesteding: 5 maanden na besluitvorming

- Start werkzaamheden: 4^e kwartaal 2020
- Realisatie werkzaamheden: 4^e kwartaal 2022

9. Juridisch

Het Merwedekanaal is eigendom van de Rijksoverheid. In 1998 is het beheer overgedragen aan de provincie Zuid-Holland. Als gevolg van twee herindelingen (in 2002 Vianen en per 1 januari 2019 Vijfheerenlanden) maakt 68% van de vaarweg deel uit van provincie Utrecht. Tot nu toe voert provincie Zuid-Holland het beheer en onderhoud van het gehele kanaal uit, deels onder verantwoordelijkheid van provincie Utrecht. Beide provincies laten nu onderzoeken hoe het beheer van het Merwedekanaal in de toekomst het beste kan worden geregeld. Dit moet leiden tot een juridische vastlegging van de voorkeursvariant.

10. Europa

De aanbesteding wordt gedaan met een Europese publicatie.

11. Communicatie

Provincie Zuid-Holland heeft de werkzaamheden voorbereid en heeft in 2018 onder meer een tweetal informatie-avonden gehouden met de eigenaren van de oevers. Vervolgens zijn met 63 perceeleigenaren en enkele bedrijven overeenkomsten gesloten, waarin aan de provincie toestemming wordt verleend om de maatregelen uit te voeren. Als gevolg van de gemeentelijke herindeling is de uitvoering vertraagd. De eigenaren zijn in de maand juli 2019 door middel van een brief geïnformeerd over de voortgang en het moment van besluitvorming. Zij zullen ook spoedig op de hoogte worden gebracht van het statenbesluit van 30 oktober.

12. Bijlagen

Geen.